

O'ZBEKISTONDA GIDLIK FAOLIYATINING RIVOJLANISHIDA INNOVATSIYALARNING SAMARADORLIGI

Akbaraliyeva Zilola Akramjon qizi

Chirchiq Davlat Pedagogika Universiteti

Turizm faoliyat yo'nalishlari bo'yicha 4-kurs

zilolaakbaraliyeva74@gmail.com +998948827874

Ilmiy rahbar: i.f.f.d (PhD). Nazarov Nazar

Annotatsiya

Mazkur tezisda O'zbekistonda gidlik faoliyatini rivojlantirishda innovatsiyalarning o'рни va samaradorligi tahlil qilinadi. Xususan, raqamli texnologiyalar, mobil ilovalar, virtual va audio gid tizimlari hamda sun'iy intellekt asosidagi xizmatlarning turizm sohasiga joriy etilishi natijasida gidlik xizmatlari sifati oshib borayotgani yoritiladi. Shuningdek, innovatsiyalar orqali turistlarga qulaylik yaratish, xizmat ko'rsatish jarayonini optimallashtirish va milliy turizm salohiyatini yanada oshirish imkoniyatlari ko'rib chiqiladi. Tadqiqot natijasida zamonaviy texnologiyalarni keng qo'llash gidlik faoliyatining raqobatbardoshligini oshirishda muhim omil ekanligi asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: gidlik faoliyati, innovatsiyalar, turizm, raqamli texnologiyalar, mobil ilovalar, audio gid, virtual tur, sun'iy intellekt, xizmat sifati, turizm rivoji, O'zbekiston turizmi

Kirish

Turizm sanoatida raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali, nafaqat turistik xizmatlar sifati oshirish, balki turizm infratuzilmasining samarali boshqarilishi mumkin. O'zbekiston Respublikasi "Turizm to'g'risida"gi qonuni (yangi tahriri 2019-yilda qabul qilingan) turizm industriasiga raqamli texnologiyalarni tatbiq etish orqali xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilash, iste'molchilarning huquqlarini himoya qilish va turistik xavfsizlikni ta'minlashni maqsad qilib qo'yadi. Bu qonun, turizm sohasidagi ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish va xalqaro maydondagi raqobatbardoshlikni oshirishda muhim hujjat hisoblanadi. Raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali, turizm kompaniyalari xizmat ko'rsatish jarayonlarini soddalashtirishi, vaqtni tejashi va foydalanuvchi ma'lumotlarini tezkor va samarali tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shuningdek, raqamli texnologiyalar va "aqli shahar" konsepsiyasi, shahar infratuzilmasini va madaniy muhitni isloh qilishga xizmat qiladi.

Gidlar faoliyatida zamonaviy texnologiyalar.

AI, AR/VR, mobil ilovalar, ekskursiya sifatini oshirish, ma'lumotlarni interaktiv taqdim etish va mijozlar tajribasini shaxsiylashtirish imkonini beradi. Raqamli yechimlar xizmat ko'rsatish samaradorligini oshirib, sayyohlar uchun qulaylik yaratadi, virtual turlar va chatbotlar esa axborot yetkazishni tezlashtiradi.

Gidlar faoliyatida zamonaviy texnologiyalardan foydalanishning asosiy imkoniyatlari:

Virtual (VR) va Kengaytirilgan (AR) reallik: AR texnologiyalari orqali sayyohlar tarixiy obidalarning qayta tiklangan ko'rinishini smartfon ekranida ko'rishlari, VR orqali esa obyektga bormasdan oldin tanishishlari mumkin.

- Sun'iy intellekt (AI) va Chatbotlar: Ekskursiya davomida tezkor savollarga javob berish, avtomatlashtirilgan tushuntirishlar va ko'p tilli qo'llab-quvvatlash tizimlarini taqdim etish.

- Mobil ilovalar va audio-gidlar: Shaxsiy smartfonlar orqali audiogidlar, interaktiv xaritalar va GPS orqali obyektlar haqida ma'lumot olish imkoniyati.
- Raqamli platformalar: Ekskursiyalarni onlayn bron qilish, mijozlar bilan aloqani boshqarish (CRM tizimlari) va raqamli to'lov usullari.
- Multimedia taqdimotlar: Projektorlar, dronlar va planshetlardan foydalanib, tarixiy voqealarni vizual tarzda jonlantirish.

Ushbu texnologiyalar gid ishini osonlashtirib, sayyohlarga unutilmas va yuqori texnologik tajriba taqdim etishga xizmat qiladi.

O'zbekiston va mintaqaviy tajribalar: raqamli texnologiyalar asosida turizmni rivojlantirish yo'llari. So'nggi yillarda O'zbekiston turizm sohasini diversifikatsiyalash va raqamli transformatsiyalash borasida sezilarli qadamlar tashlamoqda. Prezident qarorlariga muvofiq, turizmni iqtisodiyotning ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylantirish, xizmat ko'rsatish sifatini oshirish va xorijiy sayyohlar oqimini ko'paytirish bo'yicha strategik dasturlar qabul qilindi. Ushbu islohotlar doirasida raqamli texnologiyalar joriy etilishi alohida e'tibor markazida bo'lib kelmoqda.

Xususan, "Uzbekistan.travel" platformasining takomillashtirilgan versiyasi turistlar uchun interaktiv xarita, marshrut rejalashtirish, onlayn bronlash va ko'p tilli gidlik imkoniyatlarini taklif qilmoqda. Shuningdek, Tashkent City va Samarkand Silk Road kabi yirik loyihalar doirasida mobil ilovalar, QR-kodli axborot tizimlari, raqamli to'lov infratuzilmalari joriy etilmoqda. 2022-yildan boshlab "Raqamli turizm" konsepsiyasi doirasida muhim loyihalar yo'lga qo'yildi. Jumladan, Samarqandda joylashgan tarixiy obidalarda QR-kodlar orqali virtual gidlik xizmatlari ishga tushirildi. Bu xizmatlar mehmonlarga obida haqidagi ma'lumotlarni bir nechta tillarda olish imkonini yaratadi. Bunday yondashuv til va madaniy to'siqlarni kamaytirish, axborotga erkin kirishni ta'minlashga xizmat qiladi. Mintaqaviy tajriba nuqtai nazaridan, Qozog'iston va Ozarbayjon kabi davlatlar ham turizmga raqamli texnologiyalarni faol joriy etmoqda. Qozog'istonda "eGov Travel" platformasi orqali viza, transport, mehmonxona va madaniy tadbirlar haqidagi xizmatlar yagona raqamli makonda birlashtirilgan. Ozarbayjonda esa "Icherisheher AR" nomli mobil ilova orqali tarixiy shaharning kengaytirilgan reallikda virtual ekskursiyasi amalga oshirilmoqda.

Mazkur mintaqaviy tajribalar shuni ko'rsatadiki, raqamli transformatsiya xizmat sifatini oshirish, sayyohlar ehtiyojiga tez va mos javob berish, turizm infratuzilmasini yanada integratsiyalashda muhim omil sifatida qaralayapti. O'zbekiston uchun esa ushbu texnologik yondashuvlar asosida xizmat ko'rsatish tizimini zamonaviylashtirish va xalqaro raqobatda barqaror o'rin egallash imkoniyatini yaratmoqda.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. "Turizm sohasini jadal rivojlantirish to'g'risida"gi PF-5611-son Farmon. 2019-yil 5-yanvar.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. "Ichki va ziyorat turizmini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3514-son Qaror. 2018-yil 7-fevral.
3. O'zbekiston Respublikasi. "Turizm to'g'risida"gi Qonun. 2019-yil.
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. Gid (gid-tarjimon) va ekskursiya yetakchilari faoliyatini tartibga solish to'g'risidagi nizom. 2020-yil.
5. UNWTO. *Tourism and Digital Transformation*. Madrid, 2019.

6. UNESCO. *Cultural Tourism and Innovation*. Paris, 2018.
7. Buhalis Dimitrios. *Tourism Management and Digital Transformation*. London, 2020.
8. Xiang Zheng va Gretzel Ulrike. *Smart Tourism and Technology*. 2017.
9. Tourism Management jurnalida chop etilgan maqolalar to'plami. 2018–2023-yillar.
10. Information Technology va turizm integratsiyasi bo'yicha ilmiy maqolalar.

